

Cem AVŞAR

Tekirdağ Milletvekili
Güvenlik Ve İstihbarat Komisyonu Üyesi

26669

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim 10.04.2025

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

İfade özgürlüğünü tamamlayan ve onun kullanılmasını sağlayan bir hak olarak basın özgürlüğü, uluslararası belgelerde ve demokratik anayasalarda güvence altına alınmıştır. Demokratik toplumların vazgeçilmez temel unsurlarından birisi olan basının en temel görevi, kamu yararı taşıyan konularda topluma bilgi vermek ve kamuoyunu oluşturmaktır. Belirtilen bu görevleri yerine getirebilmesi için ise basının özgür olması gerekmektedir. Zira geniş halk kitlelerinin düşünce ve kanaatleri üzerinde etki yapan basının, kişi ve toplum bakımından taşıdığı önem özgür hareket etmesini gerektirmektedir.

Basın özgürlüğünün etkin bir şekilde sağlanabilmesi ve basın özgürlüğü ile çatışan değer ve menfaatler arasındaki dengenin kurulabilmesi için basın özgürlüğünün kapsamını ve sınırlarını belirlemek büyük önem taşımaktadır. Basın özgürlüğü, "başkalarının manevi bütünlüğü ve şahsi hakları; devletin, kamusal menfaatleri ve ahlakın korunması ile sınırlanabilir. Belirtilen bu sebeplere bağlı olarak yapılacak olan sınırlamalar da "kanunilik", "demokratiklik", "açık ve mevcut tehlike" ve "ölçülülük" gibi ölçütler çerçevesinde olur.

Bu açıklamalar çerçevesinde Anayasanın 26 ncı maddesinde "Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.", şeklinde basın özgürlüğü Anayasal güvence altına alınmıştır.

Yine maddenin devamında; "Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.", ifadeleriyle sınırlamanın boyutları çizilmiştir.

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 Faks: 0 (312) 420 24 76 E-Mail: cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

26669

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili
Güvenlik Ve İstihbarat Komisyonu Üyesi

Bununla birlikte 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetler Hakkında Kanun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında “Savaşlar, terör amaçlı saldırılar, doğal afetler ve benzeri olağanüstü durumların ortaya çıkardığı kriz zamanlarında da ifade ve haber alma özgürlüğü esas olup, yayın hizmetleri önceden denetlenemez ve yargı kararları saklı kalmak kaydıyla durdurulamaz. Ancak, millî güvenliğin açıkça gerekli kıldığı hâllerde yahut kamu düzeninin ciddî şekilde bozulmasının kuvvetle muhtemel olduğu durumlarda, Cumhurbaşkanı veya görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan geçici yayın yasağı getirebilir”, şeklinde ifade edilmektedir.

Bu bilgiler ve ilgili mevzuat çerçevesinde 8 Şubat 2025 tarihinde RTÜK (Radyo ve Televizyon Üst Kurulu) web sitesinde “Kamuoyuna ve Yayıncılarımıza Önemli Duyuru” başlığıyla yaptığı açıklamanın ilk bölümüne “...şiddet içeren durum, olay ve konuları mümkün olduğunca görselleştirmemek ve özellikle aynı şiddet görüntüsünü defalarca tekrarlamaktan kaçınmak gerektiği açıktır.” katılmakla birlikte ikinci bölümünde yer alan “bazı haberlerin ülkemizde “olumlu olaylar” olmuyormuş gibi kamuoyuna servis edildiği ve böylelikle vatandaşların karamsarlığa ve yalnızlığa sürüklendiği görülmektedir.... Ana haber sunucularının asıl görevi, haberi olduğu gibi tarafsız bir şekilde izleyicisine aktarmaktır. Bir siyasi parti temsilcisi gibi davranmak hem kanuna hem de etik ilkelere aykırı olacağı için asla kabul edebileceğimiz bir durum değildir.”, demiş ve hemen ardından bir kesim medya organlarına cezalar kesilmiştir. Devamında Anayasa’nın 26 ve 27 nci maddelerine atıfta bulunularak ikinci bir açıklama daha yapılmıştır. Açıklamada “...manipülasyon ve dezenformasyon içeren, maksatlı ve taraflı yayıncılığa asla geçit vermeyecektir. İhlal eden yayıncı kuruluşlarımıza gerekli yaptırımlar en üst sınırdan uygulanacaktır.”, denilmektedir.

Yine 27 Mart 2025 tarihinde Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca İstanbul Büyükşehir Belediyesine (İBB) yönelik yürütülen soruşturma kapsamında bazı televizyon kanallarına üst sınırdan para cezası ile 5 program durdurma ve 10 gün süreyle yayın durdurma yaptırımları uygulanmıştır. Yaptırımlar; devlet büyüklerine, kamu görevi yürüten kurum ve temsilcilerine, hâkimlere ve savcılara, emniyet güçleri ve kolluk kuvvetlerine hakaret edilmesi; halkın sokağa davet edilerek ayaklanma çağrılarında bulunulması, yerli markaların hedef gösterilmesi, soruşturmaya ilgili adli makamlara güvenin azaltılması ve bu makamların baskı altına alınmaya çalışılması gibi gerekçelerle verilmiştir.

Bununla birlikte bir zamanların tek ulusal yayın kanalı olan Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ile en köklü yayıncılık geçmişine sahip Anadolu Ajansı (AA) kamuoyunda tarafsız yayıncılık ilkelerinin ihmal edildiği düşüncesiyle güven kaybı yaşamaktadır.

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 Faks: 0 (312) 420 24 76 E-Mail: cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

26669

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili
Güvenlik Ve İstihbarat Komisyonu Üyesi

Bu bağlamda;

1. Türkiye'nin en köklü ulusal kanalları olan ve milli kaynaklarla finanse edilen TRT'nin ve AA'nın toplumu temsil eden partilere -iktidar/muhalefet partileri fark etmeksizin- yayınlarında yer verme oranları nedir? Bu oranların parti bazlı dağılım nasıldır? Söz konusu istatistiksel veriler tarafsız yayıncılık ilkesine uygun mudur?
2. Bir kısım basın yayın organı, toplumun içinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve toplumsal sorunları 'kamu yararı taşıyan konularda topluma bilgi vermek ve kamuoyunu oluşturmak' yayıncılık ilkesinin aksine yayınlarında yeterince yer vermemeleri dolayısıyla bu yayın organlarına yönelik tarafınızca yapılan herhangi bir uyarı, ikaz ve yaptırım bulunmakta mıdır? Bu hususta tarafınıza ulaşan bir talep veya şikâyet var mıdır?
3. RTÜK tarafından yapılan söz konusu açıklamada; *'Bir siyasi parti temsilcisi gibi davranmak hem kanuna hem de etik ilkelere aykırı olacağı için asla kabul edebileceğimiz bir durum değildir.'* ve *'Aynı şekilde manipülasyon ve dezenformasyon içeren, maksatlı ve taraflı yayıncılığa asla geçit vermeyecektir. İhlal eden yayıncı kuruluşlarımıza gerekli yaptırımlar en üst sınırdan uygulanacaktır.'*, şeklinde ifadelere yer verilmiştir. Bu kapsamda çeşitli televizyon programlarında kimi gazeteciler ve yorumcular tarafından alenen bir siyasi parti veya grubunun politikalarının savunulması hususunu nasıl değerlendirmektesiniz? Söz konusu kişi, program ve kanalları RTÜK tarafından yapılan açıklamalarında atıfta bulunulan 8. inci madde kapsamında değerlendirmeyi düşünüyor musunuz?
4. Bazı basın yayın organlarına verilen cezaların ilgili mevzuat hükümleri göz önüne alınarak yapılan sınırlamalar ile gerekçelerin "kanunilik", "demokratiklik", "açık ve mevcut tehlike" ve "ölçülülük" gibi ilkelere basın özgürlüğü açısından uygun olmadığı kamuoyunda tartışmalara sebep olmuştur. Bu ilkeler bağlamında RTÜK'ün tarafsızlığı ve güvenilirliği ile toplumsal itibarının zarar göreceğini düşünüyor musunuz? Bu hususta bir çalışmanız var mıdır?

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 Faks: 0 (312) 420 24 76 E-Mail: cem.avsar@tbmm.gov.tr
Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA